

Ekosofias Nyhetsbrev

JULI-AUGUSTI 2023 – TRETTIFÖRSTA ÅRGÅNGEN

UTSLÄPPEN MINSKADE I EU – MEN ÖKADE I SVERIGE

EU:s utsläpp av växthusgaser minskade med nästan tre procent under årets första kvartal, jämfört med samma period förra året. Det visar siffror från statistikbyrån Eurostat. Ett par länder gick dock i motsatt riktning – däribland Sverige, där utsläppen ökade med 1,6 procent.

– Att ligga still är olyckligt och att gå upp är ännu mer olyckligt, säger Thomas Sterner, professor i miljöekonomi vid Handelshögskolan. Eftersom det bara rör sig om en jämförelse mellan årets och fjolårets utsläpp, och inte en längre period, anser han att siffrorna ska tolkas med försiktighet.

– Sedan råkar det sammanfalla med att EU skärpt sin klimatpolitik, samtidigt som Sverige försvagat sin. Men man ska vara försiktig med att dra för stora växlar på kortsiktiga tendenser, säger han.

Bakåt har Sverige varit en av de duktigare länderna i klassen. Thomas Sterner ser förklaringen i styrmedel och en medveten politik, som initiativet Fossilfritt Sverige och höga koldioxidskatter.

– Hela världen behöver minska utsläppen åtskilliga procent varje år, så även att ligga still är olyckligt och att gå upp är ännu mer olyckligt, säger Thomas Sterner.

Han menar att Sverige trots sin ringa storlek bör föregå med gott exempel. I dagsläget främjar svensk politik i stället utsläpp, menar professorn. Som exempel nämner han den sänkta reduktionsplikten samt att miljödepartementet avskaffats.

Goteborgs-Posten

ANALYS: "VI KOMMER MINNAS 2023 SOM ÅRET DÅ ALLT BÖRJADE"

Översvämningar, skogsbränder och värmerekord. 2023 har flera länder drabbats av extremväder.

– Sommarens extremhetta i Europa hade varit högst osannolik om det inte vore för klimatkrisen, säger SVT:s klimatkorrespondent Erika Bjerström.

Både juni och juli i år uppmättes globala värmerekord, där båda månaderna var de varmaste i sitt slag hittills. På Sicilien steg temperaturen till 48,2 grader – europeiskt värmerekord i juli.

Men det är inte bara rekordvärme som präglar 2023, i Sverige kom rekordregn och kraftiga översvämningar. Och det här kommer vi se mer av i framtiden, när klimatförändringarna märks ännu tydligare, säger Erika Bjerstöm.

EXTREM VÄRMEBÖLJA I ÖSTERSJÖN – FORSKARE OROADE

Under augusti har en temperatur på 24,3 grader uppmätts i norra Östersjön. Det är den längsta ihållande värmeböljan i området och under den perioden.

– Det kan leda till rubbningar i det marina ekosystemet, säger Nicholas Kamenos, föreståndare Umeå marina forskningscentrum.

Havsytornas temperaturer slår rekord, exempelvis så har Nordalantens temperatur ökat med 1,5 grader.

På Umeå marina forskningscentrum mäts havstemperaturen för att märka om förändringar sker. I norra Östersjön har värmen under mitten på juli till början av augusti varit högre och mer ihållande än normalt.

– På sikt kan det påverka livet i havet, organismerna i Östersjön klarar inte av värmen under en längre period, säger Nicholas Kamenos.

En negativ effekt är att bakteriernas egenskaper i havet kan förändras på grund av höga temperaturer. Bakterierna har en viktig effekt att döda organismer och rena vattnet.

Svt

·EKOSOFIA·

REKORDVART HAV BLEKER KORALLREV I FLORIDA

Marina värmeböljor har sköljt genom flera hav i år, och rekordvarma vattentemperaturer hotar nu känsliga korallrev. Omfattande korallblekning utanför Florida Keys i USA har tvingat fram en historisk räddningsoperation. Första augusti uppmättes en ny global rekordtemperatur för den genomsnittliga värmen vid havsytan under en dag, 20,96 grader Celsius, det rapporterar EU:s Copernicus-program. Högre än rekordet från 2016 och klart varmare än vad det brukar vara vid den här tiden på året.

Runt Florida Keys i USA har vattnet, som normalt i juli brukar ligga runt 30 grader Celsius, haft temperaturer över 32 grader, och vid enskilda grundare mätstationer har vattnet varit klart varmare än så. Temperaturer som lett till omfattande blekning av korallreven i området, något som över tid leder till att korallerna dör.

– Vi har sett havstemperaturer som i många fall är varmare än vad vi sett tidigare i den här delen av världen, säger Alex Neufeld på Coral restoration foundation, en organisation som arbetar med att försöka återställa korallreven i Florida.

Det är inte heller bara värmen i sig som är problemet, det är tidpunkten.

– Normalt är augusti och september våra varmaste månader här nere men vi har sett vattentemperaturer på över 32 grader vecka efter vecka redan i mitten av juli, säger Alex Neufeld.

Att koraller bleks är i sig inte ovanligt. Korallerna överlever ett tag, och kan återhämta sig. Men med så tidiga höga temperaturer är frågan om vattnet hinner svalna i tid.

– Det här är den värsta blekningen jag någonsin sett, och det kommer sannolikt bli den värsta blekningen som vi någonsin sett här i Florida Keys.

Svt

VÄRMEBÖLJORNA ELGAR PÅ KINAS KOLFÖRBRUKNING

Kina eldar sig ur värmeböljan. Bostäder kyls med luftkonditionering som drivs av kolkraft. Nya siffror visar hur Kina slår nytt rekord i koldioxidutsläpp. Siffrorna är en mardröm för jordens klimat och en örfil till andra länders klimatambitioner.

Nyligen kom en andra kvartalsrapport för 2023 som visar att Kina ökade sina utsläpp av växthusgaser med elva procent. Siffrorna är i linje med en stadig ökning av utsläppen sen 2019.

Och ökningen är en direkt konsekvens av klimatkrisen där Kina vill säkra sin energiproduktion, dels för att vattenkraften torkar bort i hettan, men också för att kunna kyla byggnader. Man gör allt för att undvika elavbrott.

Under sommarens extremhetta slog Kina ett nytt värmerekord med 52 grader. Då blir luftkonditionering en fråga om liv eller död. Men det skapar också en mardrömslik spiral för de globala klimatsystemen. Kina drabbas allt oftare av extremvärme, på grund av klimatkrisen. Kinas lösning är att elda ännu mera kol. Vilket ökar den globala uppvärmningen.

Svt

ÄRTORNA DRUNKNADE I SKYFALLEN – NU HOTAR BRIST

Först torka, sedan stora mängder regn. Sommarens extremväder har slagit ut stora delar av ärtskörden – och nu riskerar de gröna ärtorna att bli en bristvara, menar producenten Toppfrys.

– Vissa fält fick 400 millimeter regn och ärtorna drunknade, säger vd Joakim Bratell.

Men regnet ställer till det dubbelt. Grödorna dör men för mycket regn innebär också att skördemaskinerna inte kan köra ut på fälten eftersom de riskerar att köra fast. Och när man väl kan köra ut på fälten tvingas man köra slalom mellan ärtorna som drunknat för att kunna skörda de som fortfarande lever.

– Vi har tappat 30 till 40 procent av skörden, säger Bratell.

Svt

KLIMATFÖRÄNDRINGARNA ÖKADE INTENSITETEN I KANADAS SKOGSBRÄNDER

De av människan orsakade klimatförändringarna har fördubblat sannolikheten för våldsamma skogsbränder likt den vi har sett i östra Kanada i vår och sommar. Det menar forskare vid World Weather Attribution.

Klimatförändringarna har också ökat intensiteten i bränderna med mellan 20–50 procent hävdar forskarna. De brandytor och koldioxidutsläpp som uppstått till följd av bränderna är dubbelt så stora som vid den tidigare största branden, 1989.

Sveriges Radio

SANNOLIK OSANNOLIK SOMMAR

I stora delar av världen har värmerekord uppmätts. I Jerzu och Lotzorai på Sardinien noterades 48,2 grader vilket är europeiskt värmerekord för juli. I Death Valley i Kalifornien uppmättes 53,3 grader samma månad. Torka och skogsbränder har plågat bland annat USA, Grekland och Italien.

Hemma i Sverige har juli varit ovanligt kall och regnig.

För svensk del förklaras den kalla och regniga sommaren med ovanligt många lågtryck. Men värmeböljorna i resten av världen då, beror de på klimatförändringarna?

Som vanligt med observationer enstaka år är svaret att det kan man inte med säkerhet veta. Men ska man tro klimatforskarna är det sannolikt.

Det här skriver Svenska Dagbladets klimatkorrespondent Mikael Törnwall.

Den globala medeltemperaturen i juli 2023 var i absoluta tal högre än någonsin, enligt SMHI. Copernicus Climate Change Service noterar att den globala medeltemperaturen denna sommar varit omkring 1,5 grader över den förindustriella perioden 1850–1900.

Att temperaturen enstaka sommar överstigit 1,5 grader betyder dock inte att världen permanent passerat den gräns för global uppvärmning som finns i Parisavtalet. Det kan mycket väl komma svalare somrar efter denna.

Ändå anser forskarna att man kan se vissa trender.

World Weather Attribution Service, som samlar in och analyserar meteorologiska data, bedömer att en värmebölja av den omfattning som drabbat Sydeuropa denna sommar "i praktiken" hade varit omöjlig om det inte varit för en stigande global temperatur.

Organisationen uppger att den kinesiska värmeböljan var 50 gånger mer sannolik på grund av klimatförändringarna.

Svenska Dagbladet

VIKTIG KOMPONENT AV GOLFSTRÖMMEN KAN KOLLAPSA REDAN 2025

Forskare har studerat Golfströmmen på ett nytt sätt och upptäckt att vi kan befinna oss farligt nära en brytpunkt som får en viktig komponent av Golfströmmen att stanna.

Golfströmmen påverkar temperaturerna och regnmängderna på stora delar av jorden och om den skulle avstanna skulle det förmodligen bli betydligt kallare i Skandinavien. Hur mycket vet man inte men i Kanada och i Sibirien där strömmen inte finns kan det bli runt 30 grader kallare på samma breddgrad.

I en ny vetenskaplig artikel publicerad i Nature Communications menar de att AMOC (Atlantic Meridional Overturning Circulation) kommer att avstanna någon gång mellan 2025 och 2095 om vi fortsätter att släppa ut koldioxid i samma omfattning som i dag. Detta som en följd av varmare temperaturer med ökad isavsmältning i Arktis. Senast AMOC inte fanns var för 12 000 år sedan i samband med att isarna från den senaste istiden smälte.

AMOC har försvagats på grund av den globala uppvärmningen men IPCC ansåg i sin senaste bedömning att cirkulationen inte kommer stanna under detta århundrade. Vissa forskare är nu mycket bekymrade över de nya resultaten medan andra pekar på stora osäkerheter.

ANALYSER: STORA VÄRDEN PÅ SPEL NÄR KLIMATET FÖRÄNDRAS

Naturkatastroferna har avlöst varandra i sommar. Och flera länder har kämpat mot skenande skogsbränder – inte minst Kanada, Grekland, USA och Spanien. Tyska Der Spiegel slår fast att förklaringen till bränderna är en direkt konsekvens av klimatförändringen. Tidningen ställer en lång rad frågor om hur samhället ska klara att möta de framtida utmaningar som den för med sig. Främst: "Hur ska de områden som är särskilt utsatta kunna skydda sig?" Stora värden står på spel, konstaterar tidningen. Den globala turismen omsätter 100 000 miljarder – men vad händer med de inkomsterna när förutsättningarna ställs på ända? Frågan ställs till Niklas Völkening, forskare i humangeografi, som svarar retoriskt: "Ingen vill vandra genom en död skog eller genom en översvämmad stad. Du kan inte simma i stormigt hav eller åka skidor om det inte är någon snö". Jonathan Jeppsson, nyhetscolumnist på Aftonbladet, menar i en krönika att omvärldens reaktioner tycks alltmer blasé. Och det i en tid när det kanske är viktigast än någonsin att agera. – Det slår mig att det snart bara är sex år kvar till 2030, skriver han. Men i stället verkar det nu som att koldioxidutsläppen kommer vara 15 procent högre 2030 än de var 2010.

FORMAS GÖR AKUTUTLYSNING OM EXTREMVÄDER

Efter sommarens extrema väderhändelser med både torka och översvämningar gör det statliga forskningsrådet Formas nu en akututlysning för forskning kring extremväder.

I september öppnar Formas akututlysningen Extremväder: effekter, åtgärder och lösningar för ett långsiktigt, hållbart och resilient samhälle. Formas skriver i utlysningen att bakgrunden är den varma och torra försommaren och översvämningarna som följde på flera håll i landet, händelser som blir vanligare och mer extrema på grund av klimatförändringar. Formas efterlyser nu projekt som fokuserar på de effekter som extremväder har på människor, samhällen och natur och om åtgärder och lösningar. Projekten får gärna kombinera forskare från olika vetenskapliga områden och utföras i samverkan med olika samhällsaktörer.

KORTSIKTIGT ANVÄNDA SKOGEN SOM KOLSÄNKA

Att använda skogar som kolsänka är ganska kortsiktigt. Det visar sommarens skogsbränder i Kanada, som lett till att 290 miljoner ton koldioxid frigjorts – motsvarande en fjärdedel av hela världens utsläpp under 2023. Det skriver Land Skogsbruks ledarskribent Knut Persson, som menar att Sveriges aktiva skogsbruk är ett föredöme, som både begränsar bränder och gynnar klimatet. Ett exempel på vad som kan hända har vi under året sett i Kanada. Man har ett omfattande skogsbruk, men i ett så stort och delvis otillgängligt land finns det också stora arealer som är ganska opåverkade av människan. Sedan mars har man haft tusentals skogsbränder och fram till början av augusti har 13 miljoner hektar brunnit. Det motsvarar nästan halva den svenska skogsarealen. För skogen som kolsänka har det varit en katastrof. Bränderna har släppt loss 290 miljoner ton koldioxid, för att förstå omfattningen kan man nämna att utsläpp från alla källor i Sverige var 45 miljoner ton 2022. Bränderna i Kanada är också en illustration över kortsiktigheten i att använda skogen som kolsänka. När skogen börjar bli gammal binder den inte mer kol, utan det blir en balans där naturlig nedbrytning och bränder frigör lika mycket kol som de växande träden binder.

Land Lantbruk

ÅTGÄRDER I SKOGEN KAN ÖKA KOLSÄNKAN MED MILJONTALS TON

Kolsänkan i svenska skogar kan ökas med många miljoner ton koldioxid per år. Det visar en analys som Skogsstyrelsen gjort över hur enskilda åtgärder påverkar nettoupptaget av kol i skogen. Kolsänkan i svenska skogar kan ökas med mellan 2 och 10 miljoner ton koldioxid per år, med olika åtgärder, visar analysen.

·EKOSOFIA·

Den åtgärd som är mest effektiv är att minska avverkningen. Om den minskas till 90 procent av dagens avverkningsnivå kan kolsänkan öka med knappt 10 miljoner ton koldioxid per år fram till år 2100, beräknar Skogsstyrelsen. Den näst mest effektiva åtgärden är att förlänga omloppstiden. Om den lägsta tillåtna åldern för att avverka höjs med 30 procent kan kolsänkan öka med drygt 7 miljoner ton koldioxid per år fram till 2100.

MYT ATT VIND- OCH SOLKRAFT ÄR HELT OPLANERBARA

Det finns en utbredd myt om att förnybara energislag som vind- och solkraft är helt oplanerbara. Men med hjälp av lagring i batterier och vätgas går energin från dem både att korttids- och säsongsslagra. Det skriver Ulrika Tornerefelt, vd och grundare för Stella Futura, i en debattartikel i Ny Teknik.

Enligt en rapport från Energiföretagen beräknas Sveriges elbehov år 2045 öka från dagens 140 TWh till 330 TWh. En siffra som tenderar att öka för varje prognosrapport som släpps.

För att klara detta måste vi producera mer fossilfri el, effektivisera elanvändningen, bygga ut stam- och regionnäten och optimera energimarknadens leveransduglighet genom att addera energilagring.

I en sådan situation är det fel att ställa olika tekniker att producera energi mot varandra, menar Ulrika Tornerefelt. "Alla fossilfria teknologier bör utvärderas kring hur de skulle kunna verka tillsammans för att skapa ett starkt elsystem med hög resiliens", skriver hon.

En ofta uttalad utgångspunkt är att vi ska förlita oss på centraliserade energiproduktionsanläggningar såsom kärnkraft och vattenkraft, eftersom vind- och solkraft är väderberoende och därmed räknas som oplanerbara. Men rätt hanterat kan det som kallas oplanerbar energi bli långt mer planerbar. Med batterisystem skapas möjlighet till korttidslagring, och med exempelvis vätgas erhålls säsongslagring.

MISSFÖRSTÅND KRING KÄRNKRAFT I ENERGIDEBATTEN

Det finns ett missförstånd i debatten om att mer kärnkraft kommer att säkra stabil eltilförsel och lägre elpriser. Det konstaterar Lisa Göransson och Filip Johnsson som båda forskar kring energiteknik vid Chalmers.

I en rapport som presenterades i början av juli, "Ett framtida elsystem med och utan kärnkraft – vad är skillnaden?" gör de båda forskarna upp med ett antal myter kring kärnkraftens påverkan på elsystemet.

En sådan myt är att det med hjälp av ny kärnkraft kommer att gå att få tillbaka det elsystem som vi hade i Sverige på 1990-talet, med god tillgång till el och stabila elpriser.

Det kommer inte vara möjligt, menar Filip Johnsson och Lisa Göransson. Idag är Sverige ihopkopplat med övriga europeiska länder. Vad som händer i dessa länder och hur produktionen varierar där har mycket större påverkan än vad ny svensk kärnkraft har. Ytterligare en påverkansfaktor på elpriset är hur mycket det blåser som i sin tur påverkar hur mycket el vindkraften kan producera.

En bättre väg att gå för att få ett stabilare elsystem är enligt forskarna att satsa på förnybar produktion med en stor andel vind- och solkraft, som ingår som en del i ett system med biogasturbiner, batterier, vattenkraft och produktion med vätgas, som kan jämna ut variationerna i den el som produceras förnybart.

Lisa Göransson och Filip Johnsson har även räknat på kostnaden för ett förnybart elsystem jämfört med om man satsar på kärnkraft. För ett system byggt på ny kärnkraft med en kapacitet på 9 gigawatt handlar det om att kärnkraften blir ungefär 16 miljarder kronor dyrare per år än ett system med 22 gigawatt förnybar produktion från vindkraft. Även om det finns osäkerhet i den siffran handlar det alltså om en avsevärd skillnad till kärnkraftens nackdel.

Forskarna betonar att energipolitiken bör fokusera på de faktorer som är avgörande för att Sverige ska lyckas med elektrifieringen. Då blir det fel att ställa vindkraft mot kärnkraft utan det bästa är att undanröja olika barriärer för att bygga ut ny elproduktion oberoende av kraftslag.

UNIPER: INGA NYA KÄRNKRAFTVERK I SVERIGE

Sveriges regering vill bygga fler kärnkraftsreaktorer. Men det blir utan Uniper SE:s medverkan, enligt vd:n Michael Lewis.

- Vi har för avsikt att behålla de anläggningar vi har, men vi kommer inte att investera ytterligare i kärnkraft, säger Michael Lewis i Düsseldorf enligt Bloomberg.

Vattenfall och finska Fortum Oyj undersöker möjligheterna att bygga små modulära reaktorer och den svenska regeringen har uttryckt önskemål om större konventionella anläggningar.

Men Unipers vd säger att företaget inte överväger att investera i något av dessa alternativ, utan prioriterar gas och förnybar el.

Ny Teknik

BRISTER I PENSIONSFOUNDERNAS BEDÖMNINGAR AV KLIMATRISKER

Enligt en ny rapport underskattar pensionsfonder generellt effekterna av klimatförändringarna i sina riskbedömningar.

I en rapport har organisationen Carbon Tracker i samarbete med ekonomiprofessor Steve Keen, undersökt i vilken mån pensionsförvaltare beaktar klimatförändringar i sina riskanalyser.

Enligt rapporten tar pensionsbolagen visserligen hänsyn till klimatrisker, men underskattar generellt deras påverkan på ekonomin. Orsaken är att de analysmodeller som används härstammar från ekonomisk forskning, i vilka det är vanligt att klimatriskerna underskattas.

Exempelvis tar analysmodellerna inte någon hänsyn till att så kallade "tipping points" kan inträffa, vilka kan orsaka omfattande skador på ekonomin.

Miljö Online

PROFESSOR: SÅ KOMMER SVERIGES KLIMATPOLITIK FÖRÄNDRAS

Det är fantastiskt att EU har enats om en gemensam klimatstrategi, menar professor John Hassler. Nu har han fått i uppdrag av regeringen att se över hur Sveriges klimatlagstiftning måste anpassas.

EU har nu fått en gemensam klimatpolitik som är tillräckligt ambitiös när det gäller koldioxidutsläpp, poängterar han. Det är inte bara mål som har satts upp utan medlemsländerna har också kommit överens om vilka verktyg som ska användas för att fasa ut koldioxiden tillräckligt snabbt.

- Att vi har kommit överens på EU-nivå om regler för utsläpp av koldioxid för hela Europa, som är i linje med Parisavtalet, är häftigt och fantastiskt!

Eftersom de utsläpp som varje nation, individ och företag gör påverkar klimatet oavsett vem som gör dem är det bättre att enas på EU-nivå än att göra det nationellt, konstaterar han.

- Det är det sammanlagda som har betydelse. Egentligen borde de här systemen verka globalt, men dit kommer vi inte att komma och då är det bra att göra det på så hög nivå som möjligt, säger John Hassler.

Tre åtgärder är centrala i överenskommelsen om Fit-for-55, förklarar han:

- Att utgivningen av nya utsläppsrätter inom EU sänks kraftigt och fhas ut.

Enligt de regler som överenskommit kommer den sista utsläppsrätten att släppas 2039. Då måste alla verksamheter som omfattas - bland annat flyg, produktion av stål och cement, kraftproduktion - vara fossilfria.

- Att ett nytt utsläppshandelssystem införs för i princip all annan koldioxidutsläppande verksamhet, framför allt när det gäller transporter och uppvärmning. Efter år 2042 är det slut med utsläppsrätter även här.

- Att försäljningen av fossildrivna bilar upphör från och med 2035.

För att anpassa sig till de här reglerna ställs det stora krav på Sverige.

- Ska vi ha kvar stålindustri och cementproduktion måste den bli fossilfri, men det krävs också många andra saker för att det ska fungera. Sådant som kompetensförsörjning, elförsörjning, bostadsbyggande i Norrland blir viktigt - klassisk strukturomvandlingspolitik, säger John Hassler.

Utöver utsläppshandeln ställer EU krav på att Sverige och ett antal andra rika länder ska ansvara för att minska utsläppen med 50 procent i förhållande till

·EKOSOFIA·

det landet släppte ut 2005. Det kan till exempel komma att kräva att reduktionsplikten inte avskaffas fullt ut, påpekar han.

– Reduktionsplikt, utsläppsminskningar inom jordbruket, och ökat upptag av koldioxid i skog och mark är saker som EU kräver av oss. Det är inte enkelt och inte mindre ambitiöst än den nuvarande svenska klimatpolitiken, men det måste vi helt enkelt göra. Annars blir det dryga böter.

Tidningen Näringslivet

UNIK DOM I GER UNGA RÄTT I KLIMATRÄTTEGÅNG

I den första domen i sitt slag i USA ger en domstol i Montana unga målsägande rätt mot delstaten, som ungdomarna menar kränker deras rätt till en ren miljö.

Delstaten främjar användandet av fossila bränslen, enligt domen.

Det är Montanas tillståndsproucesser för utvinning av fossila bränslen som ligger bakom målet. Delstatens republikanska majoritet beslutade tidigare i år om att myndigheter ska förbjudas att beakta effekter på klimatet när de ger tillstånd till den fossila industrin, något som enligt domstolen inte är förenligt med konstitutionen. Enligt den ska Montana och invånarna där "bibehålla och förbättra en ren och hälsosam miljö för nuvarande och kommande generationer", skriver Washington Post.

– Det här är en enorm vinst för Montana, för unga, för demokratin och för vårt klimat. Vi kommer definitivt se fler domar som den här, säger Julia Olson på Our Children's Trust, organisationen som drivit målet, till Washington Post.

Extrakt

EBO INFÖR LADDBOX TILL ELBIL SOM TILLVAL

Som hyresgäst är det idag ingen självklarhet att kunna skaffa elbil och få en laddplats till den. Det vill Eslövs Bostads AB ändra på. Vi vill underlätta för våra hyresgäster att göra fler miljömedvetna val i vardagen och ge fler möjlighet att ställa om till elfordon. Den förste september börjar Ebo erbjuda laddboxar som tillval till hyresgäster med egen infart. Det rör sig om cirka 300 lägenheter av typen radhus eller kedjehus, i Eslöv och i flera av kommunens byar.

– I vår roll som allmännyttigt bostadsbolag ingår att bidra till den lokala samhällsutvecklingen. Nu utökar vi våra tjänster till att omfatta även laddbox till elbilar, säger Ebos verksamhetsutvecklare Robert Johansen, som driver projektet.

SVÄVANDE CYKELMOTORVÄG BILLIGARE OCH ENKLARE ÄN TRADITIONELL CYKELBANA

En 17 kilometer lång svävande dubbelfilig cykelmotorväg mellan Lund och Malmö. Den idén presenterar Skanska.

En sådan cykelväg har flera fördelar menar Skanska. Cyklisterna kan färdas tryggt och snabbt och en upphöjd cykelbana är både enklare och billigare att bygga jämfört med att anlägga en traditionell.

– Idén kommer från vår utredning om en höghastighetsjärnväg i Sverige med tåg som går på broar femton meter upp i luften, en teknik som är vanlig i Kina, berättar Lennart Stenman, Skanska Stora projekt.

– Fördelarna med den modulära träkonstruktionen är prefabricering i fabrik och att de enskilda pelarlägena inte kräver någon omfattande grundläggning, säger Lennart Sten.

Broelementen i trä kan kompletteras eller enkelt repareras vid behov, men också plockas bort eller flyttas. De tar heller inte värdefull mark i anspråk på samma sätt som traditionella cykelbanor.

Än har ingen nappat på Skanskas förslag, men Lennart Stenman är övertygad om att svävande cykelbanor skulle kunna förbättra cykelinfrastrukturen i många svenska städer. Och dessutom få fler att välja cykeln som transportmedel.

KLIMATBESPARING PÅ 97 PROCENT FÖR ÅTERANVÄNT STÅL

Det går att göra en klimatbesparing på 97 procent på att återanvända stålprofiler från rivningsprojekt. Det blir heller inte dyrare än att använda nytt stål. Det visar ett pilotprojekt.

·EKOSOFIA·

Det var för ett år sedan som Sweco, Tibnor och Dekra, beslutade sig för att undersöka potentialen i att återanvända stålprofiler från rivningsprojekt. Den första byggnaden som fick bidra med stålprofiler var Malmös gamla svävarterminal.

Profilerna monterades ned, fraktades till lager, kvalitetskontrollerades och såldes vidare till Stockholm Vatten och Avfall, som har använt dem vid renoveringen av Henriksdals reningsverk i Stockholm.

Utvärderingen visar att man förutom en klimatbesparing på 97 procent lyckades få hanteringen lönsam. Slutpriset för de återanvända balkarna blev detsamma som för nya.

HÅLLBARHET BLIR LEDORD I ISO 9001

Ledningsstandarden ISO 9001 ska revideras och hållbarhet blir ett ledande tema. Så här kan det påverka kopplingen till miljöledningsstandarden ISO 14001. Kvalitetsledningsstandarden ISO 9001 som ofta kallas för "the standards of all standards" är nu på väg att revideras. Och med ett uppdrag från FN ser nu moderstandarden ut att vinklas tydligt mot hållbarhetsområdet. Det uppger Svenska Institutet för Standarder, SIS, som bland annat skriver att "Kopplingen till målen för hållbar utveckling kommer att bli mycket starkare, så det är viktigt att arbetet även synkas med till exempel ISO 14001, standarden för miljöledning".

ERIK THEDÉEN: DET HÄR KOMMER STOPPA GREENWASHING

En global standard för hållbarhetsrapportering ska nu rullas ut i världens länder. Förhoppningen är att finansmarknaden ska få bättre kunskap om företagens klimatprestanda. När EU-kommissionen i juni slog fast hur den obligatoriska hållbarhetsrapporteringen enligt CSRD ska se ut var det inte den enda nya rapporteringen som tog form under sommaren. Ungefär samtidigt, den 26 juni, blev det globala standardorganet ISSB klart med sina två standarder IFRS 1 och IFRS 2. De två standarderna som avser rapportering av hållbarhetsdata och klimataspekter till investerare och finansmarknaden godkändes sedan av IOSCO, den internationella organisationen för värdepapperstillsyn, vilket kan ses som ett tydligt steg mot en global standard för hållbarhetsrapportering.

Men innan standarderna kan börja användas globalt måste de godkännas av världens länder.

– De stora länderna och regionerna är centrala för att få standarden på plats. Från Sverige och EU är bilden att det här är något som kompletterar EU:s standard. Det är svårt att säga när den globala standarden kommer börja användas, men om många stora företag börjar jobba med den kommer det nog gå snabbt, säger Erik Thedéen, chef för Sveriges Riksbank.

– Ekonomerna vill helst ha en global koldioxidskatt, men det kommer sannolikt inte att genomföras. Nu gör den här standarden det möjligt att prissätta klimatrisker och det ökar känslan av att kunna nå Parisavtalet. Dessutom motverkar den greenwashing eftersom det inte kommer kunna gå att säga en sak och göra en annan. Det kommer investerarna att genomskåda i rapporteringen.

DE NYA CSRD-KRAVEN: "VÄLDIGT STOR RESA TILL ÅRSSKIFTET"

Hållbarhetsavdelningarna måste ta hjälp av andra delar av bolaget för att klara EU:s nya krav på hållbarhetsrapportering.

– Det är chockerande. För första gången pratar olika företagsfunktioner med varandra – på riktigt, säger Marie Baumgarts, hållbarhetsexpert på KMPG, som är förvånad över att det inte varit så tidigare.

I somras antog EU-kommissionen de nya så kallade ESRS-standarderna, som innehåller både obligatoriska och frivilliga krav för företagens framtida hållbarhetsredovisning. De största börsnoterade bolagen är först ut och ska börja hållbarhetsrapportera utifrån de nya reglerna år 2025. Dessa bolag har alltså bara fyra månader på sig att få allt på plats för att börja samla in data från och med den första januari och framåt under nästa år.

·EKOSOFIA·

- Företagen har en väldigt stor resa att göra under den tid som är kvar till årsskiftet nu, och alla företag vet inte ens om att det här är på gång. En hel del har tänkt sig att de ska starta upp nu i höst, men det är nog lite sent med tanke på allt som bolagen behöver göra, säger Marie Baumgarts.

De nya reglerna kommer att medföra ett paradigmskifte i företagens hållbarhetsrapportering. I praktiken kommer alla företagsfunktioner att beröras och tvingas sätta sig in i den nya lagstiftningen.

AHLGRENS BILAR FÄLLS FÖR VILSELEDANDE MILJÖREKLAM

Godisklassikern Ahlgrens Bilars fall för vilseledande miljöpåstående. Det är ett budskap om en ny "grön" förpackning som får Reklamombudsmannen att reagera.

Reklamombudsmannen, RO, anser att godisföretaget Cloetta använt vilseledande miljöpåståenden om storsäljaren Ahlgrens Bilars i en reklamfilm. I filmen som visats på Youtube visas en symbol för "PlantPack" på en påse med Ahlgrens Bilars-godis samtidigt som en speakerröst säger "Nu lanserar vi gröna bilar, Sveriges mest sålda godispåse går nu över till förpackningsmaterial från växtriket för att minska vår klimatpåverkan".

Så här skriver Reklamombudsmannen i sin motivering till beslutet:

"Nämnden finner att genomsnittskonsumenten sannolikt uppfattar påståendet om att annonsören övergår till förpackningsmaterial från växtriket för att minska sin klimatpåverkan som att förpackningen enbart är tillverkad av växtbaserad plast. Enligt annonsörens egna uppgifter består produktens förpackning delvis av fossilbaserad plast. Mot bakgrund av att förpackningsmaterialet består av både fossil- och växtbaserad plast finner nämnden att reklamen är vilseledande. Den strider därmed mot artikel 5 i ICC:s regler."

UTBILDNINGAR PÅ PLATS – ELLER PÅ DISTANS

För närvarande planerar vi att genomföra nedanstående utbildningar på plats, i lämplig lokal, i centrala Göteborg. Utöver vid nedanstående tillfällen kan vi enkelt genomföra utbildningarna även vid andra tidpunkter, som bättre passar er verksamhet, alternativt även på distans.

Kontakta oss gärna!

Grundläggande miljöutbildning – 21 september 2023

Från hot till möjligheter med trovärdigt miljöarbete – en halvdag om hållbarhet; grundläggande miljöfakta, miljöarbete och företagande.

Seminarier ger grundläggande miljökunskap samtidigt som det skapar ökad medvetenhet om miljöarbetet och dess möjligheter.

Utbildningen motsvarar kraven i Svensk Miljöbas.

Se vår hemsida för närmare detaljer – www.ekosofia.se

Trovärdig hållbarhetskommunikation

En halvdags workshop för dig som vill använda miljö- och hållbarhetsargument i reklam och annan marknadskommunikation, utan att riskera s.k. grönmålning. Vi går igenom både principer, standarder och lagstiftning (CRSD); t ex hur Reklamombudsmannen och marknadsdomstolen bedömer. Vi redovisar hur trovärdighet byggs upp, liksom fallor och fel, med egna exempel tillsammans med deltagarnas egna erfarenheter.

Vi går självklart också igenom Konsumentverkets senaste kartläggning ”Miljöargument i marknadsföring på den svenska konsumentmarknaden 2021”, liksom den svenska översättningen av ICC:s riktlinjer för ansvarsfull marknadskommunikation om miljö och klimat.

Se Ekocentrums hemsida för närmare detaljer – www.ekocentrum.se

Som mottagare av Ekosofias Nyhetsbrev bedömer vi att du givit ditt samtycke till vår hantering av dina personuppgifter. Detta innebär att du även i fortsättningen kommer att få vårt nyhetsbrev. Om du inte vill ha vårt nyhetsbrev så kan du meddela oss via mail eller telefon.

Ekosofias nyhetsbrev utkommer med 11 nr/år. Ansvarig utgivare är Bill Romanus.

För mer information om nyhetsbrevet kontakta Bill Romanus, romanus@ekosofia.se.

För information om Ekosofia AB och våra tjänster kontakta Magnus Ruberg, magnus.ruberg@ekosofia.se.

Kort om Ekosofia AB

Ekosofia AB är ett kunskapsföretag som verkar för hållbar utveckling.

Detta gör vi genom att erbjuda våra kunder att med hjälp av ett ökat miljömedvetande – ekosofi – nå såväl social och ekonomisk som ekologisk framgång.

Planerat och trovärdigt miljöarbete är vår metod.

Kommunikation – att åstadkomma dialog – är vårt främsta verktyg.

Vi arbetar som konsulter, projektledare och kvalificerade rådgivare.

Ekosofia AB grundades 1993 av Bill Romanus och Magnus Ruberg.

För ytterligare information – www.ekosofia.se